

Feloldó szerkesztő:

HALÁSZ IMRE.

Szerkesztőbizottsági iroda:

Franklin-Társulat épületében (egyetem-utca 4).

Kéziratok vissza nem küldetnek.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez intézendők.

Székfoglalás körüli panaszok a szerkesztőségnek küldendők be.

KÖZÉRDEK

POLITIKAI NAPILAP.

Kiadó-tulajdonos:

HALÁSZ IMRE.

Kiadó-tulajdonos:

Franklin-Társulat épületében (egyetem-utca 4.)

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK:

Egy évre... 20 ft. Negyedévre... 5 ft.

helyben és vidékre... Egy hóra... 10 ft.

Egy szám ára 6 krajczár o. é.

Hirdetések a kiadóhivatal által árjegyek szerint számítanak

KÖZÉRDEK előfizetési ára: Egy hóra... 1 ft 80 kr.

Budapest, január 30.

Hogy Sennyei b. beszéde szónoklati remekmű lesz, hogy előadása hétértelmű és egyes részleteiben hatásos, azt tudtuk...

Ma előtűnik áll. titkoszerű és rejtélyteljes elzárkóztságból kilépve, s a politikai eszmék, melyeket hitvallásaként fejtettek...

Más szavakkal mindaz, a mit a helyzet javítására nézve mondott, az orvoslásnak általa ajánlott módjai: a mai viszonyok közt nem vihető...

Mert mi a helyzet postulatuma ma? mi első sorban kötelessége nemcsak a Bittó-Ghyeczi kabinetnek, hanem bár-

mely kormányának a mai viszonyok közt? mi az a „programmi”, melyet a mostani viszonyok közt a kormányának okvetlenül meg kell valósítani?

Nézetünk szerint első sorban, főleg és kiváltság az államkincstár fizetési képességének fenntartása legáltalában 1875-re és 1876-ra; arról kell gondoskodnunk, hogy 1876 elején a kincstár fizetési képessége fenn ne akadjon...

A mostani bajok orvoslásának első és leggyökeresebb módja Sennyei b. nézete szerint kormányrendszerünk gyors és gyökeres megváltoztatása. Ennek keretében foglalta ő a parlamentaris szokások és házszabályok megváltoztatását, a képviselők számának apasztását, a napidíjak kérdését...

Amak legnagyobb része, mit Sennyei tanácsol — értéket nem határozható meg. Ha az államháztartás pillanatnyi bajain segítettünk — nyugodtan megfontolva a fennálló viszonyokat, sorban megoldva az egyes kérdéseket, a jövőre nézve egy szelb, életereőbb fejlődésnek vehetjük tényleg adajpait...

Hiszen ha csak program, ha csak zászló kell — könnyű előállni a legtarább színtekkel, melyeket a szőlőből is megéljenez egy kicsit is megjeljenek a zászlók is a nemeztiségek is, a balközép is, a conservatív is, a kormány hívei is, a kormány személyes antagonistái is, a liberálisok is, szóval minden néven nevezhető árnyalatok, cliquek és pártok — itt-ott, a mint malmukra foly a víz, egy-egy kicsit. De az ilyen quilibet-programmok és zászlók a helyzet nehézségeit fokozhatják ugyan, hanem ki-

bontakozáshoz sem most, sem később nem vezetnek.

A Sennyeihez hasonló „nagyszabású” politikai programok egyes részleteire, az egyes konkrét kérdésekre nézve alakulhat többség, de különben általános szerencsétlenség az, hogy nagyban és egészen többségre nem bírnak vergődni, s meg vagyunk győződve, hogy Úrményi Miksa ur is — ki ez ideig Sennyei b. leglühőbb politikai követőjének tartatik — Sennyei b. inent kifejtett programját — a maga egészében csak bizonyos rezervátókkal fogadja el.

Ez lehetett csakis oka annak, a miért a kormány — mint egy alkalommal Ghyeczi jelezés — actiójának részletezését időszertelemnek tartotta. Nekünk nem teoriákra, hanem készpénzre van szükségünk, s ha mi most a kormányrendszer újabb szervezésébe becsatkozunk, mielőtt a pénzügyi bajok legalább egy időre segítettünk volna, legalább annyira, hogy elhárítsuk Damokles kardjának legközelebbi fenyegető veszélyét, nyugodtan tanácskozhassunk az ország közigazgatásának és államháztartásának jövőendő szervezéséről: a teendők szükségességének és a feladatok sürgősségének sorrendjét határozottan megfordítottuk, s a helyzet bajjaiból való kibontakozásra nem tettünk egy lépést sem.

Amak legnagyobb része, mit Sennyei tanácsol — értéket nem határozható meg. Ha az államháztartás pillanatnyi bajain segítettünk — nyugodtan megfontolva a fennálló viszonyokat, sorban megoldva az egyes kérdéseket, a jövőre nézve egy szelb, életereőbb fejlődésnek vehetjük tényleg adajpait. Ma a tervek, s az ideák, bármily szépek és csillogók lennének is, nem escomptirozza senki. Kell hogy a nemzet escomptirozza az által, hogy a pillanatnyi bajok elhárítására, s a melyekben fekvő bajok orvosolhatóságának biztosítása végett most újabb terheket vállal.

Az sem vonhatjuk kétségbe, mit Sennyei mond: „hogy Európa előtti hitelünket nem az fogja megállapítani, ha bármely nemes indulat impressiója alatt a nemzet nevében áldozatkészséget szavazunk meg, hanem meg fogja állapítani az, ha Európa meg lesz győződve arról, hogy egyuttal annak sikeres eredményéről is megfontolva gondoskodunk”. De másrésztől nem szenved kétséget az sem, hogy éppen azért, hogy Európának megmutathassuk, hogy bajunkból ki tudunk és ki akarunk bontakozni, szükséges meghozni minden áldozatot, mely részünkre a kibontakozásra s a helyesebb szervezkedésre nélkülözhetetlen időt biztosítja.

A mi az adott viszonyok közt practicus értéket bírhat, a mi kereszttelhetető azonnal a kincstárra nézve eredményt hozhat — ez a Sennyei által felkarolt eszmék közül a só- és dolányjövődéknél a licentiák és esempészet megszüntetése, továbbá talán a köz-

munkaerő törvény általi szabályozása. A többi mind olyan arcanum, melyek bizonyos előfeltételeket és hosszabb időt követelnek s melyeket mind pozitív és biztos források költségvetésünkbe nem szeretnénk beállítani. Hogy a fentebbi eszmék mennyiben gyakorlatiak és kivihetők? erről lesz alkalomunk még szólni és ki fog az derülni vitáinkban is. De ismétljük azon nézetünket, hogy elhibázott sorrendnek tartjuk: az összes állami szervezet gyökeres és nagyszabású reorganisatiójába becsatkozni, mielőtt a kincstár fizetési képességét a legközelebbi két évre nem biztosítottuk; és hogy könnyelműségnek tartanók a deficit fedezésében oly forrásokra utalni a kormányt, melyek nagyon is problematikusok.

Bécs, január 29. (Eredeti levél.) Don Mazó spanyol követ tegnap átnyújtotta őfelségének meghatalmazó iratát. Ezzel XIII. Alfonz Ausztria-Magyarországgal el van ismervé. Egyidejűleg és ugyanazon formákkal történt — mint már jelentettük — a német és az orosz császárok általi elismeretése. De a nyugati hatalmak és Olaszország még nehézségeket támasztanak, melyek megszüntetésére buzgón törekszik a bécsi kabinet. Egyelőre diplomatiai körökben az ifjú király helyzetét éppen nem fogják fel nagyon vérmesen.

Az ügyvédi kar egy részének lelkiismeretlen eljárása ellen folyó számos panaszok merülnek föl. Jelenleg is több mint száz fegyelmi vizsgálat van folyamatban az ügyvédek ellen. Minthogy a jövő hó folyamán valamennyi ügyvédi kamara megalakul és működését meg fogja kezdeni, mint értesülünk, intézkedés történt hogy a jelenleg folyamatban levő vizsgálatok minél előbb befejezzenek, hogy azon ügyek, a melyek eszupán fegyelmi kihágás természetűek bírnak, további eljárás végett az illető kamarához utasítsanak, azon vizsgálatok pedig, a melyek büntető vagy vétségére vonatkoznak a büntető bíróságokhoz ténnesseken át. Mint előre látható, az ügyvédi kamarák fegyelmi ügyekben nem fognak hiányt szenvedni, s az ügyvédi rendtartás rövid hatálybalépése után a tapasztalat fogja igazolni, mennyire képesek a kamarák fegyelmi bíróságai a törvény által rájuk ruházott hatáskört betölteni.

A turóczi-szt. mártóni evang. hitközség, mint már említettük, azzal akart demonstrálni az ottani panslav irányú töltő iskola beállítását ellen, hogy egy hásonszellemű gymnasiumt akart föllátni Turóczi-Szt. Mártonban. A közoktatási miniszter azonban, mint a Reform értesül, a tervezett új gymnasium felállítását eltiltotta.

A főrendiház mai gyűlésén a Budapest főváros területén 1877. augusztus 15-én kiépítendő házak adómentességéről szóló törvényjavaslatot b. Prónay Gábor ajánlatára, b. Nyáry Gyula egy lényegtelen módosításával részletes tárgyalás alapján elfogadta.

Az igazságügyminiszteriumnak „A m. kir. igazságügyminiszterium működése s a magyarországi igazságügyi állása a 1873-ban” című munkáját vettük. A terjedelmes füzet első helyen az igazságügyelmunkálatokat, javaslatokat, törvényeket és rendeleteket említi meg. Aztán szól a közp. igazgatásról, az országos törvénykezéssel, bíróságok- és kir. ügyészségekről. Függelékül a büntetőügyi és börtönügyi statisztika köréből érdekes táblázatot hoz. E munkáról közelebb tüzetesen szólnunk.

A bécsi lapoknak Sennyei beszéde tette nyilatkozataiból következőket emeljük ki: „N. Fr. Presse” írja: „Most miután a nagy titok fátyla fellebbent, a magyar országgyűlés egy családossal gazdagabb lett. Sennyei ur szorgalmasan olvastatta bizonyos hirdetések egy nemét, melyekben valaki azt ígéri, hogy egy kis pénzösszeg beküldésére nagy nyereségre vár, holott hiszszük, hogy ez utóbbi egy egészen köznapis tanács. — Ily eljárásra emlékeztet Sennyei ur magatartása.

Nem tagadjuk, hogy programja igen ésszerű: de az a jelenlegi kormány szintén kivihető; — ha pedig utógondolatokat rejt magában, mire a képviselőknek szándékba tett nem díjazása látszik mutatni, óvatosságra int, sőt egyenesen bizalmatlanságra indít.

A „Fremdenblatt”-nak úgy tetszik, mintha Sennyei jelenetnek decessióndoban volna, mintha lépésről lépésre kiszabodna, a mint hozzánk közeledik. Hallgatása arany volt, beszéde ezüst, s tette papir talánna lenni.

„A Presse” így szól: Sennyeinek mai fellépése változtatott a pártviszonyok, ezek tekintetében — egyelőre — minden a régimél maradt. Sennyei nem idegenítette el magától a Deák-pártot és nem közeledett a baloldalloz, de a conservatívok sem vontak közelebb magához, mert éppen azon kérdéseket, melyek az utóbbiakra nézve legtöbb érdekel bírnak, hallgatásból mellőzte. Nem mutatkozott nélkülözhetlennek, de nem is tette magát letehetetlennek. Csak hogy államférfiúi jövőjevel ma inkább mint valaha a Deákparthoz van köze; ezzel az államjogi és parlamentar. kérdésekre vonatkozólag ismét identitificálta magát; de egy eszmét sem hozott fel, mely őt lényegesen a párt többi kiváló tagjai fölé emelné vagy azoktól határozottan megkülönböztetné. Mindazok, a kik remélték vagy félték, egy családossal gazdagabbak, és bármily fordulatot vend is a budapesti, Sennyei a további alakulásra döntő befolyást nem fog gyakorolni. — A mai nap tanúsága pedig abban határozódik, hogy ő bajok ellen, minőkben Magyarország szenved, nem létezik esodhatóságos titkos szerű, és hogy Lónyay és Tiszának sem sikerülend az, a mit Sennyei nem létesíthetett.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése január 30-án.

A képviselőház mai ülésében a napirend, t. i. a költségvetés általános tárgyalása egy lépéssel sem haladt tovább előre. A kérvényi bizottság jelentése, mely Budapest városának a pesti-zimonyi vasút tárgyában beadott kérvényére vonatkozólag egy nyilatkozott, hogy az a legegyszerűbb vonal mellett szóló körülmények tekintetében vételet a közlekedési miniszterhez utasítsassék, gr. Zichy József közlekedési miniszternek egy hosszabb nyilatkozatra adott alkalmat. A miniszter elfogadja a kérvényi bizott-

elmondunk, (a részletekre nem volt törünk, de adandó alkalommal kiterjeszkedhetünk azokra is), nem vonatkoznak minden tagjára a társulatnak. Tudjuk, hogy szépirodalmunk legkitünőbb munkái is ott vannak atyafiságuk közt; tudjuk, hogy van ott tehetőség, jóakarát és lelkiismeretesség is elég; tudjuk, hogy csak az általános szellem: a tunya, kényelmes és nevetésgés elzárkózás szellemen az, a minek fordulnia kell, ha azt nem akarja a társaság, hogy így kinyuljék, ott ne ismerjék és mindenütt létezésének okáról tudakozódjanak. Ama burgóakhoz, derekabbakhoz és lelkiismeretesekbehek fordulunk: tekintés végig kiadványunk utóbbi sorát és ismerjék be, hogy ők nem teszik a magyar irodalmat, hogy rajtuk kívül is van literatura, mely kultúránk közügyének érdekében megkövetelheti, hogy foglalkozzunk vele. Irányozzák törekveiket oda, hogy a magyar irodalom egészére határozzák, vezetőbb, döntőbb, és öntudatosabb befolyást gyakoroljon társulatunk az eddigienél. Egyre silányodó szépirodalmunkban tartásunk a kévészi készülő ambícióit egy mintaszerű beltristrici folyóirat alapítása és gondos vezetése által; az eszmék zavarába igyekezzenek világosságot hozni egy pártatlanul s szerető érdeklődéssel szerkesztendő kritikai lap által. Mifordításai szenvedélyük kielégítése mellett tanuatsanak több mozgékonyaságot az eredeti magyar irodalom érdekében, melynek vezetésére lennének hívatva. Ne különözzék el magukat íróvárságtól, mert ez dicőségüknek nem emeli, minden kudarcukat pedig kétszeresen nevetésgés teszi.

Szépirodalmunk és a Kiszfaludy-társaság.

Böjti prédikáció farsang közepén.

Budapest, jan. 30.

A jövő vasárnap fogja szépirodalmi társulatunk ünnepléses közlést tartani. Kiszfaludy Károly születése napja 87-dik fordulójának emlékére. Mint a köztölt előrajban olvassuk, tárgyalni lesznek: Toldy Ferencz irodalom- és Henszlimann Imre műtörténeti felolvasásai, Szász Károly és Béla költeményei s a rendes jelszavak. Valóban eszünkbe juthat az olasz kereskedőknek az a furcsa szokása, hogy a legegységű közönségre számító kirakataik képezik a tulajdonképeni boltot; ha belépés, odabenn vagy ócskaságokat, vagy olyan drágaságokat talál, melyek nem a bolt tulajdonja, hanem tisztogatók vagy átalakítás végett küldték hozzá. A közgyűlés programja csupa eredeti és érdekes dolgozatot igér; a havi ülések — a bolt belsője.

A Kiszfaludy-társaság az utóbbi időkben különös kedvteliséssel és nem is szerencsétlenül foglalkozik a műfordítással. A magyar Shakespeare, melylyel megajándékozta irodalmunkat, az igazán már hasznaltatlan nemzeti becsületkérdés volt. A munka, melyet jó rézt tárgyaztunk, részben kitűnő, egészen elismerésemre; a kritika, melyen megrostálták, lelkiismeretes volt. Az irodalomtörténet bizonyára hátráló fogja elismerni a Kiszfaludy-társaság érdemeit az első magyar Shakespeare lefordozása körül. A nagy brit drámaíró után következett a hasonlóhatalan Molière, kinek fordítása szintén halad; bár a szűret után böngésző kritika találhat és talál is

közte darabokat, melyek elsieltet voltak és lehet megengetni. Jönnek Cervantes s a francia klasszikus egész Ponsard-ig. Mindezek ellen magukban semmi szavunk; szivesen elismerjük, hogy a külföldi klasszikus hatása irodalmunkra csak jó lehet, hogy közönségünk izlést nemes irányban fejlesztik, hogy meghonosításukból nem rájok, hanem miránk háránlik becsület. Csak azt nem tudjuk, miféle megvesztett komoronyt nyitott ajtó Ponsard-nak, Dante, Tasso, Milton, Ariosto előtt; és azt nem szeretnők, ha — mint az akadémia tenni látszik: miután megvan Molière magyarul, aranyait valószínűleg soha meg nem születendő magyar Molière-ek számára kupergatja, — a fölöslegzést igényű kritika, a józan és idővs mértékét kijénte kezéből.

Meltányultuk a Kiszfaludy-társaság érdemeit idegen klasszikus meghonosítása körül. Ezzel méltányoljuk a Kiszfaludy-társaság összes érdemeit, melyekből meg lévőavandó az is, a mit a tulubuzogás hibá vá kvalifikál. Kiszfaludy Károly, kiről a társulat nevezte magát, „egy eredeti s tisztán nemzeti műköltészet megkezdője” volt, amaz eredeti, nemzeti irodalom utótrője, melyet a róla nevezett társaság ma könynyelmű gondatlansággal hanyagol el; nem egy havi ülésén a felolvasott dolgozatok által, melyeknek költséztétük színt-javát kellene képezniök, nevetésgés megcsufol; az egész irodalmi életre való vezető határáról igazolatlan góggel lemond s midőn szíjzavát kitűzi, jelentését elkészíti, aranyait kiadja vagy megtagadja, azt hiszi, pendint meggett, a mi kötelessége. Pedig fordítványainak bőségzarujával csak annak a hőbortos anyának játszassa a szekának a gyermekeinek örökké másokat mutat követendő példának s aközben nem gondol rá, hogy piszkos képét meg kellene

mosni, rongyos ruháját meg kellene foltozni és szeretettel benttartani a tüzhely mellett, hogy felhagyjon a cztalan csavargással.

De igazoljuk is állításainkat. A Kiszfaludy-társaság pártolónak az utóbbi 3 éves ctycluban 13 kötet munka közt csak két kötet eredeti küldött. Az egyik Balogh Zoltán „Alpári-”-a, a másik Vajda János „kisebb költeményei” volt; emez egy régen kiadott vergyűjtemény új kiadás, az egy nem-tag munkája. A társulat tagjai közül tehát három éven keresztül vagy nem írt senki szépirodalmi munkát, vagy ha írt, a társulat még a saját tagjai munkáinak megszerzése után sem járt, hanem pártolónak küldött 7 kötet szindarabot és 4 kötet idegen regényt. Ki ne remélt föl, hogy ha a társaság nem várja a sült galambot, adhatott volna akár tagjaitól, akár nem-tagjaitól eredeti könyveket is, melyek semmiestere sem lettek volna ugyan olyanok, mint a fordítottak; de a hatás, melyet a piacra ugys alig találó eredeti termelés fokozása, magyar írói erők gyámoltása, segítése, bátorítása, ubaigazítása által elér, ki merjük mondani, sokkal jelentékenyebb, mint az, melyet a francia klasszikusok nyakrafőre való kiadása eredményezhetett. Corneille-re, Racine-ra és a többiekre bátran várhatna irodalmunk még egy ideig; de az írói erők apadásának, a tehetetlenség ríkoltozásainak, cztalan tevélyégének, az elkedvetlenítő részvétlenségnek és napjainban a vezető kezét azok részéről, a kik magoknak igénylik a vezértséget és markukat zsebre dugják; az erkölcsi és anyagi támogatás azok részéről, kiknek kezére oly cztaló bízza a nemzet filléreit, hogy ezeket irodalmára nézve a legészterűbben használják fel: e kettőt nem nélkülözheti.

A Kiszfaludy-társaság pedig ölebe ejtett kezekkel várja a jó szerencsét; egész életfilozófiája annyi, hogy: „a mit adnak, tedd el; a mit hoznak vedd el.” Gyönyörködik a világirodalom jeleiseiben és nines szeme azon fenyegető veszélyekre, melyek a mi literatúránknak környezik s töle várának első sorban némi orvoslást. Erre nézve azonban szükségese lenne, hogy az irodalmi élettel szorosab összeköttetést tartson fenn; cberőbb figyelemmel kísérra a magunk háziatagait; vegye észre ithonen nem csak a gerendát; és ne adja magát oly befolyások alá, melyek csak idegenséget tudnak terjesztani, gyűmölcsöket hozni nem; mindenkifelett pedig dolgozzék többet és legyen lelkiismeretesebb. A ki lenéz mást, az álljon aztán magasan! A Kiszfaludy-társaságban heves vita folyt vagy egy éve a vendégfelolvasások ellen, a „szabályozás” czime alatt. Azóta megrikultak a vendégek s értünk ülésüket önképzőköri színonalon, novellákat, melyek jámborságához, verseket, melyek ártatlanságához, és hatást, melynek némaságához mi sem hasonlítható. Utaljuk az olvasót a havi tudósításokra, melyek egyhangulag osztoznak véleményünkben. Hát a pályázatok ügye? Ezzel csak fenntartja a társulat kivánatos befolyását irodalmunk fejlesztésére? Bármily kevéssé gyíjünk is a pályázatok általános hatátságában, mégis hajlandók lennénk több jelentőséget tulajdonítani nekik, ha — a társulat komolyabban venné, mint a hogy venni látszik őket. Ki bízzék e pályázatokban, melyek egyikén megessik a cizfira mese, hogy az acesopusi mesék bíráról tisztán bizonyul, miszerint egyikek sem olvasta Aesopust, kinek egy plagiatórtól első helyen kiemelték? Ki bízzék e pályázatokban, melyek egyikén, mikor „állatmese” követeltetett, nagy dícséret-

ként emelte ki a jelentés a koszoruzott munkáról, hogy az pláne „egész állatbe szelyley” növi ki magát? Ki bízzék e pályázatokban, melyek koszoruzat annyiszor találta az utóbbi időkben is gyarlóságoknak a nem-hivatatos, de lelkiismeretes kritika? És minő terv szerint tüzetnek ki a díjak? Költői beszély, melylyel lépten-nyomon talákozunk mai napság, rövid idő alatt már harmadszor kívántatik. Egyetlen irodalmi ág sem jutott nálunk ma oly árva kézre, mint a milyenen a regény és novella sanyarog. Forgassa végig akáki szépirodalmi lapjainkat, s igazat fog nekünk adni. A „Budapesti Szemle” két éve fennállása óta egyetemesen nevéllent sem tudott közölni. Erre a Kiszfaludy társaság nem gondol pályahirdetéseinek; nem arra, hogy a regény és novella kétségkívül a legolvasottabb irodalmi ágak, melyeknek havnyalásával vagy ferde utra jutásával a közönség izlésének hanyatlása vagy tévelygése is együtt jár s melyek emelése és fejlesztése hatása még a legfeljő szinten többszörös. Mindez semmi a Kiszfaludy-társaságnak: de neki költői beszély, költő, miután már Arany László mostanában két d j at nyert költői beszélylyel. Regényirodalmunkat elcmléttel akarja regenerálni, miután az a beszélyre nézve P. Szathmáry Károly pályanyertes írató-ly oly fényesen sikerült volna. Vagy keresztünk más kérdést. Képzőművészetünk fejlék, tárlatunk gyarapodnak, művészek hajnak épül s lapjaink és írónk könyteleknek művészetekkel foglalkozva, lépten-nyomon, elárulni képzetlenségüket. Nem lett volna-e egy műtörténeti tanulmányra hirdetett pályázat eredményesebb, mint Kunigunda és Eduard harmadik variatíója? De hiszszük és tudjuk is, hogy a mikt

elmondunk, (a részletekre nem volt törünk, de adandó alkalommal kiterjeszkedhetünk azokra is), nem vonatkoznak minden tagjára a társulatnak. Tudjuk, hogy szépirodalmunk legkitünőbb munkái is ott vannak atyafiságuk közt; tudjuk, hogy van ott tehetőség, jóakarát és lelkiismeretesség is elég; tudjuk, hogy csak az általános szellem: a tunya, kényelmes és nevetésgés elzárkózás szellemen az, a minek fordulnia kell, ha azt nem akarja a társaság, hogy így kinyuljék, ott ne ismerjék és mindenütt létezésének okáról tudakozódjanak. Ama burgóakhoz, derekabbakhoz és lelkiismeretesekbehek fordulunk: tekintés végig kiadványunk utóbbi sorát és ismerjék be, hogy ők nem teszik a magyar irodalmat, hogy rajtuk kívül is van literatura, mely kultúránk közügyének érdekében megkövetelheti, hogy foglalkozzunk vele. Irányozzák törekveiket oda, hogy a magyar irodalom egészére határozzák, vezetőbb, döntőbb, és öntudatosabb befolyást gyakoroljon társulatunk az eddigienél. Egyre silányodó szépirodalmunkban tartásunk a kévészi készülő ambícióit egy mintaszerű beltristrici folyóirat alapítása és gondos vezetése által; az eszmék zavarába igyekezzenek világosságot hozni egy pártatlanul s szerető érdeklődéssel szerkesztendő kritikai lap által. Mifordításai szenvedélyük kielégítése mellett tanuatsanak több mozgékonyaságot az eredeti magyar irodalom érdekében, melynek vezetésére lennének hívatva. Ne különözzék el magukat íróvárságtól, mert ez dicőségüknek nem emeli, minden kudarcukat pedig kétszeresen nevetésgés teszi.

Vas Gyúró.

egyen szenvedélyektől feldult lelki-
tét, mely nyilatkozatait a beszámítha-
tóság alá szilvesztelte le. Habár
nem szoktuk elveszíteni tárgyilagossá-
gunkat, midőn lapunkról van szó, s
Csernátóy kitörésének tárgyát lap-
unk s az ennek alapításáról kéréngő
üres pletykák képeztek, bevalljuk,
hogy magunk sem maradtunknánk
egész mentek azon izgalmtól, melyek-
nek hullámai az egész házat felindu-
lásba hozták; de ez izgalom közepett
egy érzés emelkedett tulsúlyra ben-
nünk minden más felett: a számalom
érzése azon bizonyos feldult kedély-
lapot felett, melynek kínos vergődése
oly — a rémessel határos — jelenet-
ben állt előttünk. Ily kitörésnek
szemben sem házszabály, sem elsőki
tapintat és erély nem használ; néze-
tünk szerint legjobb lett volna nyu-
godtan bevárni azon elementáris vad
erők kiűhögését, melyek egy sötét
lélek sötét mélyéből előtörték. Saját
szempontunkból sajnáljuk, hogy Cser-
nátóy elő nem adta, azon pletykákat,
melyeket a Közérdek keletkezésé-
ről állított tud. Hadd látta volna a
világ, melyéle természetét azon idő-
k, melyeknél fogva valaki bátorsá-
got vett magának, a kormányonk
beállítását kétségbevonni. Mi nem
rettenünk vissza a kérdés szelletté-
sétől, nem félünk Csernátóy bár-
mily szenvedélyes támadásaitól, de
igen is borzalommal fordulunk el
dühöngéseitől s midőn a törvényhozás
terméből szavazunk, eszünkbe jutottak
Goethe szavai:

„Ich fürchte dich, du Ungeheuer
Von Dreck und Feuer.“

Előnk: Perczel Béla. Jegyzők:
Wächter Frigyes, Huszár Imre, Szentey
Ödön, Széll Kálmán. A kormány részéről
jelen vannak: Bittó István, Ghyeyz Kálmán,
Szapáry Gyula gróf, Pauler Tivadár,
Bartal György, Wenckheim Béla báró,
Trefort Ágoston, Zichy József gróf, Szende
Béla, Pejasevich Péter gróf.

Az hiszem, hogy épen ez utóbbi körül-
ményre célozt egy t. képviselő ur, midőn
nehány nappal ezelőtt hoztam interpellá-
ciót intéztem, a melyben a vasutak csoport-
osításának kérdését a déli csatlakozások
kérdésével hozta összefüggésbe. Bizosít-
hatom a t. képviselő urat, hogy ezen két
ügy igen laza összefüggésben van egy-
mással.

Az hiszem, hogy épen ez utóbbi körül-
ményre célozt egy t. képviselő ur, midőn
nehány nappal ezelőtt hoztam interpellá-
ciót intéztem, a melyben a vasutak csoport-
osításának kérdését a déli csatlakozások
kérdésével hozta összefüggésbe. Bizosít-
hatom a t. képviselő urat, hogy ezen két
ügy igen laza összefüggésben van egy-
mással.

Az hiszem, hogy épen ez utóbbi körül-
ményre célozt egy t. képviselő ur, midőn
nehány nappal ezelőtt hoztam interpellá-
ciót intéztem, a melyben a vasutak csoport-
osításának kérdését a déli csatlakozások
kérdésével hozta összefüggésbe. Bizosít-
hatom a t. képviselő urat, hogy ezen két
ügy igen laza összefüggésben van egy-
mással.

Az hiszem, hogy épen ez utóbbi körül-
ményre célozt egy t. képviselő ur, midőn
nehány nappal ezelőtt hoztam interpellá-
ciót intéztem, a melyben a vasutak csoport-
osításának kérdését a déli csatlakozások
kérdésével hozta összefüggésbe. Bizosít-
hatom a t. képviselő urat, hogy ezen két
ügy igen laza összefüggésben van egy-
mással.

Az hiszem, hogy épen ez utóbbi körül-
ményre célozt egy t. képviselő ur, midőn
nehány nappal ezelőtt hoztam interpellá-
ciót intéztem, a melyben a vasutak csoport-
osításának kérdését a déli csatlakozások
kérdésével hozta összefüggésbe. Bizosít-
hatom a t. képviselő urat, hogy ezen két
ügy igen laza összefüggésben van egy-
mással.

Az hiszem, hogy épen ez utóbbi körül-
ményre célozt egy t. képviselő ur, midőn
nehány nappal ezelőtt hoztam interpellá-
ciót intéztem, a melyben a vasutak csoport-
osításának kérdését a déli csatlakozások
kérdésével hozta összefüggésbe. Bizosít-
hatom a t. képviselő urat, hogy ezen két
ügy igen laza összefüggésben van egy-
mással.

Az hiszem, hogy épen ez utóbbi körül-
ményre célozt egy t. képviselő ur, midőn
nehány nappal ezelőtt hoztam interpellá-
ciót intéztem, a melyben a vasutak csoport-
osításának kérdését a déli csatlakozások
kérdésével hozta összefüggésbe. Bizosít-
hatom a t. képviselő urat, hogy ezen két
ügy igen laza összefüggésben van egy-
mással.

Az hiszem, hogy épen ez utóbbi körül-
ményre célozt egy t. képviselő ur, midőn
nehány nappal ezelőtt hoztam interpellá-
ciót intéztem, a melyben a vasutak csoport-
osításának kérdését a déli csatlakozások
kérdésével hozta összefüggésbe. Bizosít-
hatom a t. képviselő urat, hogy ezen két
ügy igen laza összefüggésben van egy-
mással.

Az hiszem, hogy épen ez utóbbi körül-
ményre célozt egy t. képviselő ur, midőn
nehány nappal ezelőtt hoztam interpellá-
ciót intéztem, a melyben a vasutak csoport-
osításának kérdését a déli csatlakozások
kérdésével hozta összefüggésbe. Bizosít-
hatom a t. képviselő urat, hogy ezen két
ügy igen laza összefüggésben van egy-
mással.

is bizonyos technikai nehézségekkel talál-
kozik. Erre nézve, úgy hiszem, szem előtt
kell tartania a kormánynak azt, hogy azon
vonal, a mely e ponton: az ország határ-
szelétől az ország belsejébe fog vezetni,
mindenesetre ne nyugat felé, hanem hom-
lokegyenesen észak felé, t. i. az ország fővá-
rosa felé tendáljon.

A legfontosabb csatlakozó pont reánk
nézve mindenesetre a zimonyi. Még hiva-
tali elődöm alatt ejtettek meg ez irányban
bizottsági tárgyalások a szerb kormány
kiküldöttével. Ezen tárgyalásoknak újból
való felvételét siettetni részemről csak ak-
kor fogom célszerűnek látni, ha teljesem
biztosítva leszek arról, hogy az ezen csatla-
kozást folytató vonal a szerintem az ország
érdekében fekvő leghelyesebb irányban
lesz biztosítva, és másodsor, ha ezen csatla-
kozás folytatása az országnak terhelte-
sége nélkül lesz kivihető.

Ha már most valaki azt kérdezi tőlem,
mit értek én az ország érdekeinek megfe-
léző ez irány alatt, alatta nem érthetek
mást, mint azt, ami Zimonyt az ország
fővárosává minden nagyobb kerítő mellő-
zésével, a lehető egyenes irányban hű-
zősével. (Helyeslés.) További részletek
beszélgetni az ügy jelen stadiumában ter-
mészetesen nem vagyok képes.

Mint hogy azonban az említett csatla-
kozásoknak keresztülvételét én legalább az
ország terheltesége nélkül elzomolom, termé-
szetesen, hogy előre határozottan, praesente
megállapítam azt az időpontot, mikor le-
end a kormány azon helyzetben, hogy a
nézben előterjesztést tegyen a háznak, igen
részben. Én azt gondolom, hogy részemről
elég azon ténynek constatalása, hogy igen
is a kormány a mondott irányban tevékeny-
sége kíván kifejtetni, tevékenységét fejt
már is ki; hogy e tekintetben tárgyalások-
ba bocsátkozni mindenkor kész vagyok,
elég annak constatalása, hogy a kormány
óvakodni kíván minden oly tényről, a mely
az említett irányú csatlakozás létesítésé-
nek praedjudikálna.

Az hiszem, hogy épen ez utóbbi körül-
ményre célozt egy t. képviselő ur, midőn
nehány nappal ezelőtt hoztam interpellá-
ciót intéztem, a melyben a vasutak csoport-
osításának kérdését a déli csatlakozások
kérdésével hozta összefüggésbe. Bizosít-
hatom a t. képviselő urat, hogy ezen két
ügy igen laza összefüggésben van egy-
mással.

Az hiszem, hogy épen ez utóbbi körül-
ményre célozt egy t. képviselő ur, midőn
nehány nappal ezelőtt hoztam interpellá-
ciót intéztem, a melyben a vasutak csoport-
osításának kérdését a déli csatlakozások
kérdésével hozta összefüggésbe. Bizosít-
hatom a t. képviselő urat, hogy ezen két
ügy igen laza összefüggésben van egy-
mással.

Az hiszem, hogy épen ez utóbbi körül-
ményre célozt egy t. képviselő ur, midőn
nehány nappal ezelőtt hoztam interpellá-
ciót intéztem, a melyben a vasutak csoport-
osításának kérdését a déli csatlakozások
kérdésével hozta összefüggésbe. Bizosít-
hatom a t. képviselő urat, hogy ezen két
ügy igen laza összefüggésben van egy-
mással.

Az hiszem, hogy épen ez utóbbi körül-
ményre célozt egy t. képviselő ur, midőn
nehány nappal ezelőtt hoztam interpellá-
ciót intéztem, a melyben a vasutak csoport-
osításának kérdését a déli csatlakozások
kérdésével hozta összefüggésbe. Bizosít-
hatom a t. képviselő urat, hogy ezen két
ügy igen laza összefüggésben van egy-
mással.

Az hiszem, hogy épen ez utóbbi körül-
ményre célozt egy t. képviselő ur, midőn
nehány nappal ezelőtt hoztam interpellá-
ciót intéztem, a melyben a vasutak csoport-
osításának kérdését a déli csatlakozások
kérdésével hozta összefüggésbe. Bizosít-
hatom a t. képviselő urat, hogy ezen két
ügy igen laza összefüggésben van egy-
mással.

Az hiszem, hogy épen ez utóbbi körül-
ményre célozt egy t. képviselő ur, midőn
nehány nappal ezelőtt hoztam interpellá-
ciót intéztem, a melyben a vasutak csoport-
osításának kérdését a déli csatlakozások
kérdésével hozta összefüggésbe. Bizosít-
hatom a t. képviselő urat, hogy ezen két
ügy igen laza összefüggésben van egy-
mással.

Az hiszem, hogy épen ez utóbbi körül-
ményre célozt egy t. képviselő ur, midőn
nehány nappal ezelőtt hoztam interpellá-
ciót intéztem, a melyben a vasutak csoport-
osításának kérdését a déli csatlakozások
kérdésével hozta összefüggésbe. Bizosít-
hatom a t. képviselő urat, hogy ezen két
ügy igen laza összefüggésben van egy-
mással.

jelent, hogy a választói jogosultság fölött
határozni nem a belügyminiszter van hi-
vatva, hanem a kir. Curia. Kijelenti, hogy a
törvény magyarázatára utasított nem adott.
A ház többsége elfogadja a kérvényi bi-
zottság véleményét. Ezután nagyobb vitát
csak Békés megye kérvénye idézett elő,
mely Kondoros, Csáskó és Kis-Kondoros
pusztáknak közösség alakulását kéri,
melyek nézve a kérvényi bizottság véle-
ménye így hangzik:

„A képviselőház még a jelen ülésnek
első szakában utasítván a belügyminis-
tert egy törvényjavaslat előterjesztésére,
melyben részletesen irassanak körül azon
kötelezettségek, melyeknek eleget kell ten-
niük a pusztai területek lakosainak, ha
önálló községgé akarunk alakulni, a jelen
alkalmából ismét felhívni a vélemény-
nyeztetik a belügyminiszter a törvényja-
vaslatnak mind előbbi befejezésére az
előterjesztés kidolgozása körül a jelen
kérvényt is figyelembe vevén.“

Bellezezy Rezső nem fogadja el a
kérvényi bizottság véleményét, mert azt
egy elvi fontosságú kérdésnek, s a községi
előre bérítő horderjének mondja. Említi,
hogy mult év febr. 4-én egy határozatot
hozott a ház, a melyben utasította a bel-
ügyminisztert, hogy jövőre a községi enge-
délyek megadhatása végett nyújtsa be a
községi törvény 135. §-ához egy javaslatot.
A belügyminiszter a ház ezen hatá-
rozatának a mai napig eleget nem tett,
melyek mult év december 4-én adott há-
rom oly külön álló pusztának együttesen
községi jogot, melyek két külön város
területét képezik, és két külön szalga-
bírói járáshoz is tartoznak. A megyei
alispán megette ez ellen a maga köteles
törvényes lépését, és miután a belügy-
miniszter leiratában ismét ragaszkodott
előbbi rendelkezéséhez, annál fogva a megye
rendkívüli közgyűlést tartott, melyben fel-
ir a belügyminiszterhez ezen törvénylen
rendelet visszavonása végett, s egyszer-
mért elhatározta a jelen kérvényvel sé-
relmeinek biztos orvosolhatását a ház-
hoz folyamodni. Fölhozza, hogy a belügy-
maga hozzájárult Csengery azon indítvá-
nyához, melynek ma e kérvény kifejezést
ad. A belügyminisztert ellentmondással
vádolja.

Szapáry Gyulagr. belügyminiszter:
T. ház! En egy fogom fel az előttem szó-
lalt képviselő ur nyilatkozatát, hogy a
kérdésben főzve tárgyának érdemleges el-
intézésére nézve a háznak határozatát
provocálni nem kívánja; tisztán csak
figyelmébe ajánlja a háznak azon határoza-
tot, mely erre vonatkozólag a ház által ho-
zatott, e határozat megújítását s ezzel ösz-
szeköttetésben helytelenítés kimondását in-
dítványozza. Az elsőre nézve helyeslem a
t. képviselő ur felszólalását, mert a községi
törvény 135. §-a értelmében a kérdés tisztán
administratív kérdés lévén s a kérdés
elintézésére ez, értelmében bizonyos fel-
tevételek és köllékek megtartása mellett a
belügyminiszter lévén bízva, ezen kér-
désnek közigazgatási uton leendő elinté-
zése a háznak jelenleg nem volna módjá-
ra. A kérdés tehát tisztán csak az, s az
iránt fogom adni a feleletet, vajjon miért
nem teljesítetté eddig azon határozatot,
melyet hasonló kérdésben a ház e tekintet-
ben hozott.

Mielőtt azonban erre nézve a képviselő
urnak némely kitételeire válaszolnék a t.
ház tájékozása végett, a tárgyra vonat-
kozó adatokat mégis szükségesnek látom
előterjeszteni, hogy meg tudja a ház, hogy
mirol van szó ezen kérdésben, és vajjon a
sérelem az egyesek és községekre nézve
csakugyan oly nagy-e, mint a képviselő ur
mondotta. Szó van nevezetesen arról, hogy
oly pusztai terület, mely 15,000 holdból áll
fizet 380,000 ft adót, 91 lakó-ház van,
melyben 1120 lélek lakik, melyben 52
önálló földbirtokos van, mely pusztai te-
rületek mintegy 6 mfdnyire fekszenek azon
községtől, melyhez tartoznak, — hogy
ezen pusztai területet a községi törvény
135. §-a értelmében jogositva vannak-e arra,
hogy községgé alakulhassanak vagy nem.
Úgy látom, hogy ezen területek megfelel-
nek azon követelményeknek, melyeket a
községi törvény magában foglal, és így
nemcsak, hogy jogositva voltam, de köte-
lességem is volt a pusztai lakosok ezen
kérvényét meg nem tagadni. (Élénk helye-
sülés jöbbszöri. Ellenmondás balfelől.)

A községi törvény idézett §-ának végső
bekezdése ugyanis azt mondja: hogy ha be-
van bizonyítva mindaz, a mi a fentebbiek
szerint bizonyított, azt mint nem igazolt
határozottan visszautasítom. (Élénk helye-
sülés jöbbszöri. Az önkénykedésnek
pedig helye nincs, mert nem önkényse-
riken, hanem a törvényben foglalt § alap-
ján nem tagadtam meg a kerést. (Ugy-
van jöbbszöri.) Hogy pedig csak néhány
nappal ezelőtt intéztem el ezen ügyet,
midőn e kérvény már a ház asztalán fe-
kült, az szintén nem áll, mert nem a nap-
okban, hanem nov. 11-én intéztem el
ezen ügyet. (Mozgás.)

A mi a ház határozatát illeti, s ez a
legnyilvánosabb kérdés, melyre felelni ki-
vántok, és melyre felelni tartozom azon
tisztelnetül fogva, melylyel a t. ház iránt
viseltem, elismerem és érvényben levő-
nek tekintem a ház azo: határozatát, me-
lyet hozott. (Nyugtalanosság.) És ha annak
mai napig nem feleltem meg, bár azok
indokaimat előadni. Ezen indokok azok,
hogy a kormány azon álláspontot foglalja
el, a mint ez annak idejében hangsúlyoz-
tatott is, hogy az ország jelen helyzetben
legürgésőbb kérdésnek tekintti a pénz-
ügyi viszonyok rendezését. (Nevetés a bal-
oldalon.)

Méltóztassanak nevetni akkor, ha be-
fejeztem. Csak aztán akar a kormány elő-
terjesztéseket tenni az administrio ren-
dezésére nézve. Midőn ezen kérdésekre
nézve az előterjesztések a ház asztalán
fognak feködni és a napirenden lesznek,
ennek igen természetes következménye
lesz a községi törvény erre vonatkozó né-
mely határozatának módosítása. Nem tar-
tom tehát célszerűnek a községi tör-
vény szükséges módosításait szakaszonként
és darabonként terjeszteni a ház elé, ha-
nem kötelességemnek tartom a ház hatá-
rozata ezen részének eleget tenni akkor,
midőn a többi módosításokról is szó lesz.
(Helyeslés jöbbszöri. Ez volt az oka a ké-

selelemnek, melyet a t. háznak ezennel
bejelentek, és kérem a t. házat méltóztas-
sék a kérvényi bizottság véleményét elfo-
gadni. (Élénk helyeslés jöbbszöri.)

Kemény Mihály, Móricz Pál,
Molnár Antal, Irányi Dániel rövid
felszólalásai után

Csernátóy Lajos gyanusítja a bel-
ügyminisztert, példálul idézve a miniszter-
elnököt, hogy olyan dolgokra adjak szavu-
kat, a minnek ellenkezőjéről van sokaknak
tudomása. — Mire még Molnár Antal,
Bellezezy Rezső és Zsedényi Ede
szólanak a kérvényre vonatkozólag. A ház
többsége elfogadja a kérvényi bizottság
véleményét.

Következik a napirend második tárgya,
az államkötségvetés tárgyalásának folyta-
tatása.

Simon Ernő fölveszi beszéde foná-
lát ott, a hol tegnap megszakították. Az ő
számítása szerint a deficit nem 25, hanem
35 millió. A 13 millió adomélés eredmé-
nyében kételkedik. A követendő pénzügyi
politika meghatározására idézi Gladstone
szavait, s példákat hoz Olasz-,
Angol-, Orosz-, Franciaországokból. Bi-
rálja az adófórákat, s a pénzügyi bajok
orvoslására legfőbb tényezőnek tartja a
bankkérdést, melyről hosszabban mond
rövid dolgokat. Attól a megtakarítások kér-
désére, s a hadseregnek keresi a legjob-
b megtakarítást. Végül határozati javaslatot
nyújt be, melynek véleje az, hogy: a ház
még a ki határozatilag, miszerint a bud-
geti részletes tárgyalás alapjául sem fogadja
el.

Bittó István miniszterelnök: (Hall-
juk! Halljuk!) T. ház! Jól tudom, hogy a
házbábályok értelmében nincs jogom fel-
szólalnia a napi rendet és így egedig
meg a t. ház, hogy azon kérelem fordul-
hassak a t. házhoz, hogy legyen szabad egy
incidensre reflectálni, mely távollétemben
fordult elő. (Halljuk!)

Ugy vagyok értesülve, hogy Csernátóy
Lajos képviselő ur egy kérvény tárgyalása
alkalmával azt állította, hogy én egy bizo-
nyos tárgyra vonatkozólag oly nyilatkoza-
tot tettem, melynek valótlanúságáról a ház
nagy része — gondolom így fejezte ki
magát — az egész ház tudomással bír.
T. ház! Én nem ismerhetem el bárki-
nek a jogát azt állítani, hogy a mit én mon-
dok, a valóval nem egyezik meg, és azt,
mint egy méltatlan vádat, mely becsület-
met támad meg, egyszerűen visszutasítom.
(Élénk helyeslés jöbbszöri. Zaj balfelől.)
De ha ez olyankor történik, midőn az
illető, ki ellen ily vád emeltek, távol van
a háztól, akkor legyen szabad azt is kimon-
danom, hogy ez eljárást, melyet a parla-
mentáris íllelemmel és a ház méltóságával
öszbe nem ferőnek kell mondanom, (Zajos
helyeslés.) és melyet a ház egyetlen egy
tagja irányban (Nagy zaj, Halljuk!) sem
hallgatja el rosálás nélkül. Kérem ezt
kimondani. (Zajos helyeslés jöbbszöri.)

Csernátóy Lajos. Személyes kér-
désben kívánok szólni. — (Felkiáltások
jöbbszöri: Nincs szava: Halljuk! Halljuk!
balfelől.)

Előnk: Figyelmeztetem a képviselő
urat. . . . .
Csernátóy Lajos: Biztosítom az
elnök urat, hogy igen egyszerűen szemé-
lyes kérdésben fogok szólni.
Mint az igen t. miniszterelnök ur
méltóztatott előbb mondott szavaimra
nyilatkozatának második részében azt
megjegyezni, hogy olyankor kellett volna
szólnom, midőn jelen volt, és midőn tá-
vollétemben szóltam akként, a parlament
íllelem ellen és nem tudom mi ellen vettem
szót. (Ugy van! jöbbszöri. Zaj balfelől.)
Bocsánatot kérek, hanem az igen különös
egy dolog. Először én nem tartozom tudni,
ki val jelen a házbán, mert mindenkinek
kötelessége itt lenni. (Ugy van! balfelől.)
Másodsor, hogy ha én akár mi fele vá-
dat, mely nem a közérdekre utközik, —
(Felkiáltások jöbbszöri: Melyik közér-
dek?) — nem a lapot értem hanem a va-
lódó közérdeket. (Derűtség) nem az önré-
deket, hanem a közérdeket. — Ha én va-
lamely megjegyzést teszek, vagy valamely
vádat emelek bárki ellen, ki e házbá be-
lépni joggal nem bír, vagy a ki nem kép-
velő, vagy a ki nem a förendbá tagja
és egyszerű miniszter, és mindezeknél
fogva nem bír joggal itt lenni, következé-
zőleg a nyilatkozat után sem jöhet be az
aján és nem teheti meg az ellennyilatko-
zatot, igenis az íllelenség, jogtalanság és
méltánytalanság volna részemről. (Helye-
slés balfelől.)

De hiszen itt van a miniszterelnök ur!
Az én hibám-e, hogy előbb nem volt itt
jelen? El volt-e tiltva előtte az ajtó? (Nagy
zaj a jobboldalon. Felkiáltások a jobboldal-
on: Micsoda beszéd ez! Rendre! Rendre! Hal-
lunk!) el volt-e zárva előtte az alkalom, —
hogy megtegye nyilatkozatát? A minisz-
terelnök ur válaszában első részére pedig
ismételtem, a mit előbb a t. belügyminiszter
urnak mondottam. Méltóztassanak előbb
jól meggondolni, hogy mennyit ismernek
el, mit tudnak meg, mit utasítanak vissza,
és akkor kellemetlenségem nem teszik
ki magukat (Nyugtalanosság a jobboldalon.)
A mi a dolgot magát illeti (Nagy zaj.)
Csemeghy Károly: Nem kell itt
lelközönetni. (Ugy van! jöbbszöri.)
Csernátóy Lajos: Csemeghy urnak
külön fogok felelni, ha teszszik.
Csemeghy Károly: Készen állok! (Helye-
sülés jöbbszöri. Derűtség a jobboldal-
on.)
Csernátóy Lajos: A mi azt illeti
én ismétlem, a mit a belügyminiszter urnak
mondam, hogy gondolják meg jól,
mert senkinek követeli tőlük józanon, hogy
a miniszter mindig és mindent megmond-
jon az utolsó részéig; de gondolják meg
jól, mit állítanak, mert különben kellemet-
lenségem teszik ki magukat oly dolgok-
ban. . . . (Felkiáltások jöbbszöri: Ez
nem személyes kérdés! Rendre! Zaj.)
Előnk: Kérem a képvis. urat. . . . .
(Nagy zaj.)
Csernátóy Lajos: A magam igaz-
olására. . . . . (Halljuk az elnököt!
Halljuk!)

Előnk: Szorítottok a képvis. ur arra,
amire a házbábályok jogot adnak, t. i.
egyedül a személyes kérdésre. (Igaz! He-
lyeslés jöbbszöri.)
Csernátóy Lajos: Tisztelettel el-

fogadom a t. elnök ur figyelmeztetését, de
én saját igazolásomra kell, hogy elmond-
jam, hogy én könnyelműen nem állítottam,
többet sem állítottam, mint a mennyiről
tudomásom van. Hogyha a t. miniszter-
elnök urnak tetszik megtudni tőlem, micsoda
alapon tudom, vagy ha akarja, hogy itt a
ház előtt elmondjam, (Zajos felkiáltások
jöbbszöri: Halljuk! Igen! Igen!) kész va-
gom rá. A miniszterelnök urnak a multi-
kori a „Közérdek“ című lapra vonatkozó
nyilatkozatára tettem én megjegyzést, (Fel-
kiáltások: Ez nem személyes kérdés) miután
a miniszterelnök ur azt állította, hogy a
lap alapításához semmi közöm. Ha nincs, ak-
kor méltóztatásuk megmondani, hogy ez
szószert minden tekintetben így áll-e
(Jobbfelől zajos felmondás. Felkiáltások:
Csak nem vizsgáló bíró?! Ez scandalum.
Nagy zaj.)

Előnk: A képviselő urat egy ízben
már figyelmeztettem, hogy magát a ház-
szabályokhoz tartsa; másodsor is felszó-
lalom arra, és kérem ne hozzon azon helye-
zést, hogy egy újabb figyelmeztetésem
kapcsában kénytelen legyek a házat felszó-
lítani, hogy a képviselő urtól a szót elvon-
hassam. (Helyeslés jöbbszöri. Ellenmondás
balfelől.)

Csernátóy Lajos: Én sem a ház
akarata, sem a házbábályok rendelete el-
len szólni nem akarok, sem a t. ház elnök-
kének figyelmeztetését elhanyagolni nem
akarom. Én személyes kérdésem keré-
m szót és a házbábályok értelmében a t. el-
nök urtól arra jogot nyertem. Azért szó-
laltam fel, hogy elmondjam azt, hogy fen-
tartom előbbi állítomat, mert akkor mi-
csoda jogosultsága volna a személyes kér-
désnek, ha a t. elnök ur a nyilatkozatot
nem tartja a házbábályok értelmében meg-
teendőnek. (Zaj jöbbszöri.)

Paczoly János: Mihelyt vissza
nem vonja, eo ipso fenntartja előbbi nyi-
latkozatát. (Ugy van! jöbbszöri.)
Csernátóy Lajos: Az én öngiga-
lásomról szóló nyilatkozat részletekkel jár.
(Halljuk! Halljuk!) De én nem akarom
magamat kitenni harmadik figyelemzete-
sének. (Eláll.)

Előnk: A t. képviselő ur oly tárgyhoz,
mely napirenden nincs, nem szólhat; eddigi
felszólalásával jogát gyakorolta és így azt
hiszem, hogy ez ügy befejezettnek tekint-
hető.

Csernátóy Lajos. Én a t. elnök
urnak határozott kategórikus kijelentése-
hez tartom magamat, mert nem tőlem, ha-
nem a házbábályoktól és az elnök urtól függ,
hogy szóhablatok-e, de én nem akarom ma-
gamat harmadik figyelemzetésének is ki-
tenni, (Zaj!) midőn előbbi nyilatkozatom
igazolására szölok. (Halljuk!) De azt sem
acceptálom, hogy rám bizassék az, hogy
szölok. (Halljuk! Felkiáltások jöbbszöri:
Csak személyes kérdésben szölok!)

Előnk: Mivel kíván a képviselő ur
szölni? (Halljuk!)

Csernátóy Lajos. Az előbb törté-
nt nyilatkozatokról és a „Közérdek“ alap-
ításának történetéről. (Nagy zaj jöbbszöri:
El. Ez nem személyes kérdés!)

Előnk: Ez nincs napirenden. (Cser-
nátóy Lajos leül.)
Bittó István miniszterelnök: T. ház!
Nekem a legkisebb okom sincs azt kívánni,
hogy a t. képviselő ur előbbi állításának
részletes indokolása czéljából ne szólhas-
son. Én azt, a mit a mult alkalommal mon-
dottam, ma is egész kiterjedésben fen-
tartom. Én azt mondtam, hogy én azon la-
pot nem alapítottam, azzal semmi szoros-
bá összeköttetésben nem állok, mint más
lapokkal, (Zaj) ezen lap értesüléseit a
sajtó osztályból ép úgy veszi, mint
minden más lap. — (Ellenmondás balfelől.)
Ennyit mondtam és ezt fenntar-
tom ma is. — Különbem nem hiszem azt,
hogy a képviselőházig igazat adjon a t. kép-
velő urnak, midőn oly kérdés részleteire
nézve akar vallani, a melyek semmiesetre
sem tartoznak a ház hatásköréhez, a melyek-
ről ha bírok is magtudomásom, itt felelni
részletesen nem tartozom. Egyébiránt a
multi kor nyilatkozatomat fenntartom ma is,
a mely egészen megfelel a tényállásnak.

Előnk: T. ház! Ezen így be van fe-
jezt. Az idő már nagyon előhaladt, a tár-
gyalást jövő hétfőn folytatjuk.
(Ülés vége 2 órakor.)

Budapest, jan. 30.
A lapok ma mind a képviselőház teg-
nap üléseivel s kiválóan Sennye beszé-
lével foglalkoznak.

„P. Lloyd“ Sennye programjára
s magyarázatára a következő megjegyzése-
ket teszi:

Minden bizonyos igaz, a mit Sennye
hangsúlyozott, hogy „az igazságszolgáltatás
a népért van, — és nem megfordítva“
és erköli erdekek forognak fenn, mint az
igazságszolgáltatásnál, mégis meg kellene
fontolni, nem tanácsosabb-e az intézmé-
nyek eleven hatékonyasága által a népet a
jogélet európai formái száma-ra
nevelni, mintsem a nép „hajlamai és
szokásainak és formáinak s ezekkel együtt
az országnak külföldi hitelét és jó hírét
feldőlteni.“

Még kevésbé pozitív és világos módon
vannak fogalmazva Sennye programjának
többi pontjai. Áll ez különösen a
pénzügyi politikáról vagyis azon
tájakonként alapról, a melyen állva a
nemesség bár a kormány ellen kiméletlen
támadást intézte. Mivel élethely volt a
biralt, annál nagyobb hátra köte-
lzetek volna báró Sennye iránt con-
cret, kézzelfogható indítványok, — de
ezek elmaradtak. A szónok teljes bizony-
talanságban hagyott az iránt, hogy képzeli
magának a dolgot. Mert a mi a közvetlen
igen követelményeit illeti, megtudtuk
ugyan, hogy perhorrescálja az egyesnek
adók ficalis emelését, de hába keressük
szóknálkában a concret eszközöket, me-
lyek által a szükséges mellőzhető lehetne
tenni. Jobb egy kölcsön Sennye báró vé-
leménye szerint. Jól van, legyen kölcsön
— feltéve, hogy azt bár nagy áldozatok
árára elő lehet teremteni; de mily kezes-
ség van arra nézve, hogy azon eszközök,
melyekkel mindenes

A BUDAPESTI ÁRÚ- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE ÁRJEYZÉSEI. (HIVATALOS.) A BÉCSI TŐZSDE ÁRJEYZÉSEI. 1875. január 29-én.

Table with multiple columns listing market prices for various goods, currencies, and securities. Includes sections for 'Gabona árak', 'Kötvények', 'Borsárak', 'Pénzjegyek', 'Változatok', and 'Magasorsjegyek'.

ALÁÍRÁSI FELHÍVÁS
15.000,000 o. é. forintra ezüstben
(30.000,000 német bir. markra)
MAGYAR KIRÁLYI
ÁLLAMKÖTVÉNYEK
5%-OS

kibocsátva a MAGYAR KELETI VASUT részére az 1874. I. t. cikk alapján.
Tőke és kamat Berlinben és M/m Frankfurtban német bir. ért. fizetendő.

E kölesönt kötötték:
a bécsi „K. k. priv. öst. Creditanstalt für Handel und Gewerbe“ ezimű intézet, S. M. von Rothschild, Moritz Wodianer, Simon G. Sina bécsi bankházak, a Magyar Általános Hitelbank Budapeston, a Direction der Disconto-Gesellschaft ezimű intézet és S. Bleichröder bankház Berlinben, M. A. von Rothschild & Söhne M/m Frankfurtban, a „Bank für Handel und Industrie“ Darmstadtban, végre Sal. Oppenheim jr. & Cie Kölnben.

Az 1874. február 7-én szentesített és az országgyűlés mindkét házban 1874. február 9-én kihirdetett I. t. cz. erejű felhívás a magyar állam, mint a Magyar Keleti Vasut egy 30.000.000 osztr. ért. ezüst forint (60.000.000 német bir. markra) összegű kölcsönért jótállott kezességet, különösen e kölcsön tekintetében — úgy a tőke mint kamatok iránt — a készfizetési kötelezettséget magára vállalta.

Ezenkívül kötelezte magát a m. kir. kormány e beváltást Berlinben és M/m Frankfurtban német birodalmi értékekben egy osztr. ért. ezüst forintot két német bir. markba számítva — eszközöltetni.

E kölcsönnek 300 osztr. ért. ezüst forintról (600 német bir. markról) szóló részkötvényei a bemutatásra szólnak. A kölcsön évi 5%-al kamatoz és az engedély tartamát tevő 90 év lefolyása alatt kisorsolás után teljes névértékben fog visszafizettetni. A kamatok felső részletekben minden év január hó 2-án és július hó 1-én valamint a tőke-feltesztésre kisorsolandó kötvények beváltása a tulajdonos választása szerint következő helyeken fog történni:

- Budapestben: a M. Kir. Közp. Állampénztáron kívül; a Magyar Általános Hitelbanknál;
Bécsben: a „K. k. priv. österr. Credit-Anstalt für Handel und Gewerbe“ ezimű osztrák értékekben ezüstben.
S. M. von Rothschild bankháznál, Moritz Wodianer bankháznál,
Berlinben: a „Disconto-Gesellschaft“ igazgatóságánál, S. Bleichröder bankháznál;
M/m Frankfurtban: M. A. von Rothschild & Söhne bankháznál, a „Bank für Handel und Industrie“ fiókjánál.

E kölcsönből egy 15.000.000 osztr. ért. ezüst forintnyi rész (30.000.000 német birodalmi márk) a következő intézeteknél és bankházaknál fog nyilvános aláírás alá bocsáttatni, u. m.:

- Budapestben: a Magyar Általános Hitelbanknál,
Bécsben: a „K. k. priv. öst. Credit-Anstalt für Handel und Gewerbe“ ezimű intézetnél, S. M. von Rothschild bankháznál,
Berlinben: a „Disconto-Gesellschaft“ igazgatóságánál, S. Bleichrödernél;
M/m Frankfurtban: M. A. von Rothschild és fiainál, a darmstadti „Bank für Handel und Industrie“ fiókjánál;
Cölnben: Sal. Oppenheim jr. és Társánál;
Amsterdamban: D. L. Goldschmidttnél;
Brüsszelben és Antwerpenben: S. Lambertnél

Magyar Általános Hitelbank.
A megnevezett Consortium nevében, mint annak egyik tagja:
Magyar Általános Hitelbank.
A „Franklin-Társulat“ magyar irodalmi intézet és könyvnyomda kiadásában (Budapest, egyetem-utca 4-ik sz.) megjelent és minden könyvszerzőt megillető:
A magyar nők házi naptára 1875. évre. Szerkesztő BENICZKY IRMA. Hetedik évfolyam. Ára füvé 60 kr.
Mismert tény, Rix Vilma.
A női hivatása.
A Magyar Államkötvények.
Pályázat.
Hölgyek tanácsa.
Kis dekameron.